

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01
Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Beate Sundgård
Miljøvernavdelingen

Innvalgstelefon
73 19 92 61

Vår dato
08.07.2016
Deres dato
28.04.2016

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/3676-433.2
Deres ref.

Simon Willmann
Teigen
7354 VIGGJA

Avslag på søknad om å plante sitkagran i Skaun

Med bakgrunn i at sitkagran har negativ påvirkning på naturmangfold avslås søknad om å plante ut 4000 sitkagranplanter i Skaun kommune.

Avslaget er gitt med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål som er fastsatt med hjemmel i naturmangfoldloven og med bakgrunn i naturmangfoldloven generelt.

Hjemmel er det samme som rettslig grunnlag og viser hvilke lover og forskrifter som er bakgrunnen for det vi bestemmer.

Søknaden

Du har søkt om tillatelse til å plante ut 4000 sitkagran på ett felt på eiendom nummer 133/3 i Skaun kommune til skogproduksjon. Plantefeltet er tegna inn på kart som du har sendt med søknaden og er på 15 dekar.

Omsøkte felt ligger i Viggja i tidligere plantefelt og granskog. Du har søkt om å plante sitkagran på grunn av beiteskader på gran og på grunn av utfordrende værforhold. Du har sendt oss bilder av beiteskader den 11.06.2016 og den 01.07.2016.

Aktuelle lover, forskrifter og nasjonale og regionale mål og planer

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål

Forskriften skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt.

Naturmangfoldloven

Målet med naturmangfoldloven er at naturen skal tas vare på og brukes på en måte som ikke ødelegger den. Naturen har verdi i seg selv og den er verdifull for oss mennesker. Vi skal ta vare på mangfoldet av geologi, landskap, naturtyper, arter og gener (§§ 4 og 5).

Naturmangfoldloven gjelder for alle offentlige beslutninger som kan påvirke naturen. Den gjelder også for deg og meg gjennom at vi alle er forpliktet til å opptre aktsomt overfor naturen.

Tverrsektoriell nasjonal strategi og tiltak mot fremmede skadelige arter

Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig blir sikret i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap blir opprettholdt og gjør det mulig å sikre at det biologiske mangfoldet får fortsette å utvikle seg.

Menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene skal ikke skade eller begrense økosystemenes funksjon.

Det er et felles arbeidsmål å forebygge utilsikta introduksjoner av fremmede arter og negative effekter av tilsikta introduksjoner gjennom mer dekkende regelverk, tiltak, informasjon og sektorsamarbeid. Alle samfunnssektorer og aktører har et selvstendig ansvar for å ta miljøhensyn i den delen av virksomheten som kan føre til introduksjon og spredning av fremmede arter.

Handlingsplan mot fremmede arter i Sør-Trøndelag

Målet med handlingsplanen mot fremmede arter i Sør-Trøndelag er å bidra til å hindre spredning av fremmede arter. Vi skal redusere de negative virkningene som fremmede arter har på stedegent naturmangfold og særlig den mest sårbare naturen i fylket. Sitkagran er en av 22 arter som vi prioriterer tiltak mot i første omgang. Hogst i verneområder, kystlynghei og viktige områder for naturmangfold er prioritert tiltak mot sitkagran.

Stortingsmelding nr 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikk

Skogressursene skal styrkes og karbonlageret på norske landarealer skal tas vare på innenfor miljømessig akseptable rammer.

Stortingsmelding nr 21(2011-2012) Norsk klimapolitikk

Det produktive skogarealet skal økes gjennom redusert avskoging og skogforringelse og gjennom en aktiv bærekraftig politikk for økt tilplanting på nye arealer.

Naturmangfoldloven § 7, prinsipper for offentlig beslutningstaking §§ 8 til 12

Kunnskapsgrunnlaget (§8):

Elgtetthet i Skaun

Sett elg viser at det er en elgtetthet på 0,42 observert elg pr jegerdag i Skaun. Dette tyder på at elgbestanden i Skaun er forholdsvis stor. Store hjorteviltbestander kan være negativt for naturmangfoldet. Lutrær som selje, osp og rogn har ofte problemer med å etablere seg i områder med mye hjortevilt fordi hjorteviltet beiter hardt på disse artene. I områder med furu kan også hjorteviltet gjøre at det kan komme opp mindre furu. Beiteskader på gran kan også forekomme, men er generelt mindre vanlig.

Hvordan påvirker sitkagran naturen

Sitkagran sprer seg i naturen, særlig i åpne treløse heiområder slik som åpent kystlandskap og kystlynghei, men også i andre naturtyper. Det finnes mange eksempler på spredning av sitkagran. Langs kysten av Trøndelag sprer den seg til kystlynghei og åpent kystlandskap flere steder. På Røstøya i Hemne påvirker den kystnær furuskog. I Åfjord sprer sitkagrana seg over store deler av Stokkøya og ødelegger kystlyngheia. I andre deler av landet, for eksempel i Nordland, sprer den seg til løvskog.

I enkelte naturtyper, særlig i åpne landskap, slik som kystlynghei, vil sitkagran endre naturtypen mye. Fra å være et åpent landskap vil dette bli et landskap med tette skogholt. Kystlyngheia er et treløst landskap skapt av mennesker og beiting gjennom flere tusen år. Det er en sterkt trua naturtype og vi bruker årlig

midler på å fjerne sitkagran for å ta vare på denne trønderske kystnaturen og kulturen.

Sitkagran danner tettere bestander enn de norske artene som gran og furu og slipper lite lys ned til bakken. Dette gjør at sammensetningen av planter og dyr i skogbunnen forandres. Studier viser at skog som plantes tett har langt færre arter enn skog som er mer lysåpen. Tette plantefelt med sitkagran har færre arter enn plantefelt med gran, og planta granskog har langt færre arter enn naturlig kystgranskog. Det har derfor stor betydning for naturmangfoldet hvilke treslag som plantes og hvor tett de plantes. Kartlegging av 45-55 år gamle plantefelt med sitkagran og gran på Halså, Kolvareid og Jonsvatnet viser at sitkaplantefelt har færre arter av moser, lav og planter og langt færre individer av hver art enn plantefelt med vanlig gran. Dette skyldes sannsynligvis en høyere kronedekning, og dermed mindre lys, i sitkagranplantefeltene enn i feltene med gran. Studiene, som er utført av Norsk institutt for Naturforskning (NINA), viser også at jo tettere skogen plantes jo færre arter finnes det der. Antall arter i både granplantefelt og sitkaplantefelt er igjen langt lavere enn i naturlig kystgranskog.

En del utenlandske treslag kan ha med seg sopp og insekter som følger med trærne. Slike fremmede arter kan fortrenge de stede egne artene og ha med seg sykdommer.

Fagekspertene mener at Sitkagran har en *svært høy risiko* for å påvirke naturmangfoldet negativt og for å spre seg i naturen (Artsdatabanken: Norsk svarteliste 2012).

Spredningsrisiko

Hvor mye sitkagrana sprer seg utenfor en sitkagranskog vil avhenge av vindforhold og terrenget rundt. Både vindstyrke og vindretning vil påvirke hvilke arealer som eventuelt kan påvirkes av en sitkaplantasje.

Erfaring fra andre kystområder i Sør-Trøndelag viser at sitkagrana sprer seg raskt. I enkelte områder, som på Røstøya i Hemne, endrer den landskapet vesentlig, og det er koster mye å fjerne den i ettertid. Situasjonen flere steder på trøndelagskysten viser at sitkagran sprer seg langt utenfor plantefeltene. På Stokkøya sprer sitkagran seg flere kilometer fra feltene der den ble plantet.

På Stokkøya vokser sitkagrana veldig tett. Foto: Beate Sundgård.

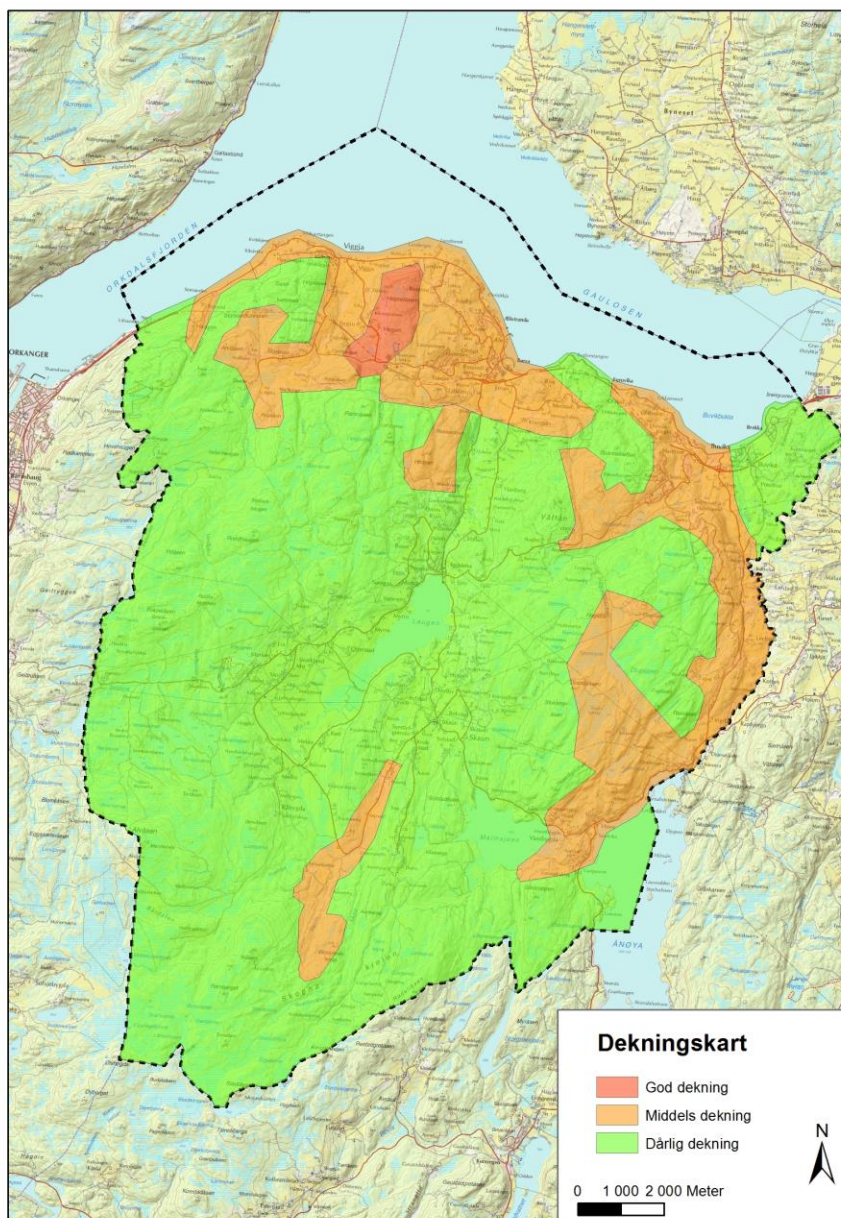
Spredning av sitkagran på Stokkøya. Sitkagran spres langt utenfor området det er plantet og de trærne som kommer opp vokser svært tett. Foto: Beate Sundgård.

Generelt om naturen i Skaun

Viktige naturtyper ble i Skaun kartlagt av Miljøfaglig utredning i 2012. 85 lokaliteter ble kartlagt. Skaun har viktige naturverdier både i kulturlandskap og skog og langs sjø.

Kunnskapen om naturen i Skaun er delvis mangelfull

Miljøfaglig utredning skriver i sin rapport at selv om kunnskapen om naturmangfoldet i Skaun ble forbedret i 2012 så er den fremdeles relativt dårlig og mangelfull. Gjennomgående vurderes kunnskapsnivået som middels godt for enkelte hovednaturtyper, som kyst og havstrand, mens det fremdeles er ganske dårlig for viktige typer som skog og myr. Potensialet er høyt for å finne flere verdier innenfor mange organismegrupper og naturtyper. Geografisk sett har en del fjordnære områder middels dekningsgrad på kartleggingen, men det meste av kommunens areal må fortsatt regnes som dårlig kartlagt.

Kartet viser dekningsgraden for kartlegging av viktige naturtyper i Skaun. Kilde: Gaarder m.fl 2014, Naturtypekartlegging i Skaun kommune.

Kartlagt kunnskap om naturen rundt selve det omsøkte arealet
 Plantefeltet ligger mellom 200 og 300 meter fra fjorden. Det er ingen kartlagte viktige naturtyper i området rundt dyrkingsfeltet. Det er en MiS-figur med rik bakkevegetasjon med storbregneskog 170 meter unna og en annen 500 m unna det omsøkte plantefeltet. MiS-figurene ligger nordøst for plantefeltet.

Kartet viser MiS-figurene i området. Sitkagrana ønskes plantet ut rett øst for Viggjaklev på kartet, akkurat i utkanten av dyrkamarka og øst for liten vei. Kilde: Naturbase.

Sitkagran i skogproduksjon

Sitkagran vokser naturlig på Stillehavskysten i Nord-Amerika og tåler derfor godt både vind og salt. Sitkagran kan gi en høyere produksjon enn gran, produsere stammevolum raskere og over tid muligens binde noe mer karbon enn furu og gran.

Føre-var-prinsippet (§9):

Hvis vi ikke har nok kunnskap om hvilke virkninger tiltaket kan ha for natur og miljø skal vi være føre-var og unngå å skade naturen.

Virkningen fremmede arter har på stedegen natur kan først være negativ etter mange år som viltvoksende, og det er derfor vanskelig å ha full oversikt over eventuelle negative virkninger for naturen. Virkninger av fremmede arter kan endres over tid. Det er derfor viktig å være føre-var i forhold til bruk av utenlandske treslag. Det er enda forholdsvis få studier som viser totalvirkningene av sitkagran på norsk natur.

Naturen i Skaun er enda mangelfullt kartlagt i mange områder. Dette gjør at en bør være ekstra varsom med å sette ut fremmede arter.

Samla belastning (§ 10):

Store hjorteviltbestander innebærer stor påvirkning på mangfoldet i Skaun. Planting av sitkagran for å hindre beiteskader på gran kan redusere mangfoldet ytterligere. Miljøfaglig utredning viser i sin rapport fra naturtypekartleggingen i Skaun at skogbruk er en av de aktivitetene som har redusert naturmangfoldet i kommunen. Planting av sitkagran kan øke de negative virkningene på naturmangfoldet ytterligere.

Kostnader dekkes av tiltakshaver (§ 11):

Det er den som eventuelt får en tillatelse til å plante trær som skal dekke kostnadene ved å hindre og begrense de skadene på naturen som skogproduksjon gir. For å hindre spredning skal den som eventuelt får tillatelse sjekke om trærne sprer seg, fjerne de trær som sprer seg utenfor plantefeltet og eventuelle andre tiltak.

Miljøforsvarlige teknikker og drift (§ 12):

Det er viktig at en eventuell drift av planting gjennomføres slik at naturen rundt ikke skades unødvendig og vi ber deg om å ta nødvendige hensyn. Vi vil opplyse deg om at kantskog med stedege arter langs vassdrag (bekker, elver og vann) ikke kan hogges uten tillatelse fra Fylkesmannen. Det er også føringer for grøfting, jorderosjon og kjøreskader i terreng ved skogsdrift som du bør sette deg inn i.

Fylkesmannens vurderinger og vedtak

Oppsummering naturmangfoldlovens § 8-12:

Det er ikke verneområder, registrerte prioriterte arter eller utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven i nærheten av feltet som du søker å plante i, men det er flere MiS-figurer med rik bakkevegetasjon, storbregneskog. Dette er lauskog som kan være sårbar for spredning av sitkagran.

Selv om en har en del kunnskap om naturen i Skaun er kunnskapsgrunnlaget for hvilke naturtyper som finnes rundt det omsøkte plantefeltet enda noe mangelfullt. Konsekvenser for mangfoldet i naturen i Skaun er derfor noe usikre og innebærer at en bør være føre- var.

For store hjorteviltbestander endrer sammensetningen av treslag i naturen og endrer mangfoldet. Det er svært mange arter som er knyttet til treslagene rogn, osp og selje. Disse artene vil få reduserte bestander. Dette sammen med beiting på furu kan føre til en større dominans av gran. Dette er samlet sett negativt for mangfoldet i naturen. Planting av sitkagran for å hindre beiteskader på gran vil redusere dette mangfoldet ytterligere.

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål

I følge § 7 i forskriften skal vi i vurderingen om det skal gis tillatelse til utsetting vurdere eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges. Hvis planting av sitkagran gir vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfoldet så kan vi ikke tillate slik planting. Etter vår vurdering så vil en utsetting i dette tilfellet sannsynligvis ikke gi vesentlige negative følger for naturmangfoldet fordi det ikke er områder med kystlynghei i nærheten. En planting kan imidlertid påvirke viktige naturverdier for kommunen negativt. En spredning av sitkagran inn i områder med skog med rik bakkevegetasjon kan endre denne rike bakkevegetasjonen og dermed påvirke naturmangfoldet i slik skog negativt. Sitkagran vokser tett og lager andre vekstvilkår på bakken enn annen skog.

Biologisk mangfold er variasjonen av livet i naturen, planter, dyr og mikroorganismer, arvestoffet deres, og samspillet mellom alt dette. Naturmangfold er det biologiske mangfoldet og mangfoldet i landskap og geologi.

Selv om det ikke er verneområder, kjente prioriterte arter, utvalgte naturtyper eller kystlynghei i nærheten av feltet som det søkes å plante i så vil en spredning av sitkagran i området påvirke stedegent naturmangfold negativt. Det er et mål om å øke skogproduksjonen og å øke opptak av karbondioksid i Norge, men en planting av sitkagran vil redusere sjansen for at vi når nasjonale og regionale mål om å redusere de negative truslene fra fremmede arter på naturen vår. Hvis det er tilfellet at det er elg som beiter på grana og hindrer skogproduksjon, så mener vi at det bør settes i gang tiltak for å redusere hjorteviltstammene i området.

Med bakgrunn i vurderingene ovenfor og at sitkagran har negativ påvirkning på naturmangfold avslås din søknad om å plante ut 4000 sitkagranplanter på din eiendom 133/3 i Skaun kommune.

Klage

Det kan klages på vedtaket innen 3 uker etter at brevet er mottatt, jf. forvaltningslovens regler. Klagen sendes til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og avgjøres av Miljødirektoratet hvis Fylkesmannen ikke omgjør eget vedtak.

Med hilsen

Stein-Arne Andreassen (e.f.)
miljøverndirektør

Beate Sundgård
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi:
Skaun kommune Postboks 74 7358 BØRSA